

srečujemo že po Ravnikarji in pri Metelku, a sedanji slovenščini je neznana in ne pripočali bi je v posnemanje.

Mesto »*pol in četiri leta*« (III, 53) je reči »*štiri leta in pol*« ali pa »*polpelo leto*«; mesto »*mojih sovražnikov ni duha ne sluha*« (I, 57) »*o mojih sovražnikih*« Instrumental brez prepozicije v novi slovenščini tudi ne velja več n. pr. svojim življenjem igrati (II, 7), redkimi drevesi obrasten (II, 27), Indijanci so se kratkočasili deloma kadenjem, deloma govorenjem (recte govorjenjem II, 37) i. t. d. Particip »*izvedli*« (III, 50) je od *izvesti* a ne od *izvedeti* (naglasa ni nič zaznamenanega). *Počivati* ima v sedanjiku *počivam*, a ne *počivljam* (I, 9). — Tudi v samostalniški deklamaciji je nekaj hib: *nevarnosti* m. *nevarnostmi* (II, 7), *vratami* m. *vrati* (I, 3), *mustači* (I, 18). Tvorno-preteklemu deležniku naši je treba rabo zelo omejiti, prvič ker se med narodom ta deležnik poizgublja (zvečine se je že poizgubil), drugič ker se malokdo do dobra zaveda s tem participom združenega pomena. Ravnikarju se je bil ta deležnik zelo priljubil, zaradi česar ga je potem Prešeren ne brez upravičenosti piknil z znanim sršenom: »*Gorjancev naših jezik poptuje vauši* Namesto »*brez prenehanja je dalje dirjal ne privošči si počitka*« (II, 23) velja reči: »*brez prenehanja je dalje dirjal ter si ni privoščil počitka*«.

Vse te opomnje še bodo zdele morda komu odveč, toda pomniti je, da pri spisovanju knjig za mladino nismo nikdar dovolj natančni, kajti dovzetna mladina se prina vadi pri čitanju negladko pisanih spisov kaj kmalu tudi hib in napak, katere je potem težavno iztrebiti. Ne hoteli bi pa tudi ne, da bi bile te opomnje razpečavanju omenjenih treh knjižic na škodo, kajti knjižice so pri vsem tem hvale vredne (sosebno dokler boljših ni), in nadjemo se, da bode mladina pridno sezala po njih ter jih z zanimanjem prebirala. —

V.

Šolske Drobtnice. V petindvajsetletni spomin smrti A. M. Slomška učiteljem, odgojiteljem in prijateljem šole spisal *Franc S. Jamšek*, nadučitelj in bivši c. kr. okrajni šolski nadzoritelj v Reichenburgu. — Pod tem naslovom je pred nekoliko meseci iz tiskarne J. R. Miličeve v Ljubljani prišla na svetlo knjiga, ki je bila zlasti v učiteljskih krogih z veseljem vsprejeta. Znani vrli šolnik in marljivi pisatelj slovenski, gospod učitelj Jamšek, izdal je s to knjigo svoje spise, katere je poslednja leta priobčeval v »*Učiteljskem Tovarišu*« in v »*Popotniku*«, da so kakor sam pravi — po želji nekaterih navdušenih mož sedaj v jedni posodi.

Prvo mesto te krasne knjige polni, kakor že nje naslov kaže, životopis A. M. Slomška ter opis njegovega delovanja kot pedagoga, domoljuba in rodoljuba slovenskega. Blagi knez vladika Slomšek si je pridobil ne le kot buditelj narodne zavednosti sploh, temveč tudi kot pedagog slovenski neminljivih zaslug, četudi — da odkritosrčno govorim — zdi se mi malo drzno, primerjati ga na pedagogičkem polju z velikani, kakor je n. pr. Komensky, Pestalozzi, i. dr., kar si je neki slovenski učitelj lani na drugem mestu prizadeval izvesti. Da se zasluge Slomškove kot pedagoga po vrednosti ocenijo, izrekla se je med narodnimi učitelji slovenskimi že večkrat želja. G. Jamšek se je tega dela z vspehom lotil. V »*Šolskih Drobtnicah*« nam kaže rajnekega Slomška kot moža, ki je iskreno ljubil narod svoj, ki je pa tudi z redko bistroumnostjo spoznal, da je sreča narodova večinoma zavisna od odgoje otrok. Na podlagi mnogih citatov označil je spretni pisatelj potem načela Slomškova o domači in šolski odgoji.

Za to hvalevredno oceno Slomškovega delovanja se vrste strokovnjaške razprave: 1. Učitelj začetnik. 2. Za koliko podpira šolska ustrahovalnost ali disciplina podučevanje neposredno? 3. Avancement ljudskih učiteljev. 4. Pospešujmo branje dobrih bukev med Slovenci. 5. Učitelji slovenski, zjedinito se tesneje!

Posebno važna se mi vidita spisa: »Avancement ljudskih učiteljev« in pa zadnji, ki govori o združenji slovenskih učiteljev. V prvem kaže pisatelj, koliko bi šolstvo kake dežele pridobilo, ko bi bile učiteljske osebe po zaslugah, starosti in značaji svojem, ne pa dotične šole v plačilne razrede razvrščene. Potem bi šolstvo zadobilo več stalnosti, katere mu je pred vsem potreba. Največ učiteljev prosi le zato na druga mesta, da bi si svoje plače izboljšali. To vedno preseljevanje bi pa prenehalo, ko bi se plačni razredi po učiteljskih osebah namesto po raznih krajih razvrstili, kajti potem bi vsak učitelj po zaslugah in starosti avanzoval, in ne bilo bi treba na kak večji kraj ali na večrazrednico prositi. V poslednjem spisu pa našteva pisatelj koristi, ki bi prirastle po združenji slovenskih učiteljev njim samim, šoli slovenski in ž njo vsemu národu. »Da bi se s tem korakom širila v večji meri sedaj med slovenskimi učitelji pogrešana bratovska vzajemnost, zavednost, samosvest, odločnost, ponos in značajnost — ni mi treba še posebej naglašati . . . G. Jamšek tu tudi nasvetuje, naj bi se v slučaju osnove učiteljskega društva za vse slovenske pokrajine »Učiteljski Tovariš« in »Popotnik« stopila v jeden strokovnjaški list, ta list bi bil potem glasilo slovenskega učiteljskega društva. Mesto družega šolskega lista pa naj bi izhajal »Šolski letnik«, podoben nekdanjim Slomškovim »Drobtinicam«.

Drugi del »Šol. Drobtnice« obseza pod naslovom »Iz šole za šolo«: A. Naloge v izobražbo prostih stavkov. B. Slovenski pravopis. O tej z veliko marljivostjo nabrani tvarini izrekel je že neki odlični ljubljanski učitelj jako pohvalne besede; imenuje jo »izredno praktično in instruktivno«.

Zlasti s »Slovenskim pravopisom« je g. Jamšek nam učiteljem jako ustregel, kajti do sedaj smo pogrešali učnega pripomočka, kjer bi bilo dovolj vaj za pouk v pravopisji slovenskem nabranih in metodično urejenih. Vsak učitelj, ki je hotel ta predmet vestno obravnavati, moral si je take vaje sam sestavljati; kajti óne po slovnicaх nikakor ne zadostujejo. »Šol. Drobtnice« pa jih nam sedaj podajajo na izbiro.

Konečno le še omenjam, da je knjigi pridejana lepa podoba rajnega Slomška in da je tudi zunanja oblika knjige prav lična. Priporočamo jo torej č. slovenskemu občinstvu, zlasti pa učiteljem slovenskim.

Cena »Šol. Drobtnicam« je v platno vezanim 1 gld. 20 kr., brošuranim 1 gld., po pošti 10 kr. več in dobivajo se pri založniku J. R. Milici v Ljubljani. M.

Pedagogiški letnik. I. leto. Uredil *Fran Gabršček*. Izdalo in založilo »Pedagogiško društvo« v Krškem. Natiskal J. R. Milic v Ljubljani 1887, 251 str. s prilogo. Cena 1 gld.

Pedagogika je važna znanstvena panoga. Dokaz temu so stolice za pedagogiko na nekaterih vseučiliščih. Na novem češkem vseučilišču v Pragi n. pr. je bil docent pedagogiji dobro znani šolnik *Dr. Lindner*, ki je lani umrl. Poprej je bil ravnatelj učiteljšču v Kutni Gori, in svoje dni tudi profesor na celjski gimnaziji, kjer si je, vrl šolnik in zvest sin češkega naroda, pridobil tudi simpatije bratskega slovenskega naroda.

V Slovencih je pedagogiško slovstvo še v povojih, le malo razvito. Veliko avstrijskih narodov nas je v tem že prekosilo, tudi Hrvati so na tem polji najmenj za deset let pred nami. Vendar šolska literatura naša ni šele od včera. Vsaj boče skoro štiri-deset let, kar je začel pokojni Einspieler izdajati svojega »Šolskega Prijatelja« v Celovci (4 letniki), tudi boče kmalu že trideset let, kar izhaja »Učiteljski Tovariš«. In če tudi sta dva slovenska šolska lista (»Slovenski Učitelj«, »Šola«) že prenehala, prinašata perijodično »Učiteljski Tovariš« v Ljubljani in »Popotnik« v Mariboru še vedno veliko tečne vzgojslovne in v obče šolske tvarine. Navzlic temu je bilo pazno motrečemu slovenskemu šolniku jasno, da so v pedagogičkem slovstvu našem še veliki nedostatki, velike praznine.